

Inventarisatie en duiding knelpunten Matchen op werk

Jos Frietman
Joost van der Horst
Ton Eimers

Nijmegen, november 2016

Projectnummer: 2016.599

© 2016 KBA Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het Kenniscentrum Beroepsoudersmarkt te Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Onderzoeksaanpak	3
3	Bevindingen	5
	3.1 Inventarisatie	5
	3.2 Nadere inhoudelijke duiding probleemvelden	14
	3.3 Oplossingen / handvaten voor verbetering	20
	Bijlagen	22

1 Inleiding

De aanpak '*Matchen op werk*' maakt onderdeel uit van de Aanpak Jeugdwerkloosheid van de ministeries van SZW en OCW. *Matchen op werk* bestaat uit:

- het ophalen van vacatures bij werkgevers door contact te onderhouden en hen ondersteuning te bieden (werkgeversdienstverlening);
- het verbeteren van de kansen op de arbeidsmarkt van minder zelfredzame werkzoekenden (werkzoekendendienstverlening);
- het voorselecteren van kandidaten en hen introduceren bij werkgevers (matchen).

Matchen op werk richt zich daarmee zowel op de vraag naar werk / leerwerkbanen van jongeren als op het aanbod van werk / leerwerkbanen door werkgevers. De methodiek van *Matchen op werk* onderscheidt - naast de focus op jongeren (zonder startkwalificatie) én bedrijven - de volgende elementen: *Kennis, Bereiken & Activeren, Ondersteunen, Matchen en Plaatsingen*.

In de aanpak *Matchen op werk* worden knelpunten ervaren, die een succesvolle toeleiding van met name *jongeren zonder startkwalificatie* naar een (leerwerk)baan in de weg staan. Daarbij gaat het enkel om jongeren die als gevolg van voortijdig schooluitval geen startkwalificatie hebben verworven. Jongeren zonder startkwalificatie (met uitkering en zonder uitkering) zijn kwetsbaar op de arbeidsmarkt (twee keer zo vaak werkloos, vaker flexwerk, vaker bijstand, minder scholing, etc.) en hebben meer moeite om daar zelf hun weg te vinden.

De ministeries van SZW en OCW hebben op basis van onderzoek en gesprekken in de regio's - puur inventariserend - een lijst met knelpunten opgesteld (zie bijlage). Knelpunten, die maken dat jongeren zonder startkwalificatie (als gevolg van voortijdige schooluitval, dus niet als gevolg van een beperking) niet worden toegeleid naar een (leerwerk)baan. De lijst spitst zich toe op terrein van gemeenten (W&I en RMC), mbo-instellingen en werkgevers.

De lijst met losse knelpunten dient verder te worden geduid. De ministeries van SZW en OCW hebben KBA Nijmegen in dat kader gevraagd een verdiepend onderzoek uit te voeren onder regionale partners om de (reeds bekende) knelpunten in kaart te brengen: In hoeverre herkennen zij deze knelpunten? Welke knelpunten zitten het meest in de weg? Hoe verhouden deze knelpunten zich onderling tot elkaar?

Onderzoeksvragen

Het onderzoek omvat een bevraging van projectleiders Jeugdwerkloosheid en RMC-coördinatoren en moet antwoord geven op de volgende vragen:

- Worden de knelpunten (zoals bekend bij de ministeries) herkend en zijn er eventueel nog andere, aanvullende knelpunten?
- Wat is de precieze aard van de knelpunten? (Wat knelt er?)
- Hoe verhouden de knelpunten zich tot elkaar en wat is de eventuele samenhang tussen de knelpunten?
- Hoe kunnen de knelpunten getypeerd (gecategoriseerd) worden?
- Welke knelpunten wegen het zwaarst?

2 Onderzoeksaanpak

Doel van het onderzoek is om allereerst de reeds bekende en nieuwe knelpunten in samenhang te plaatsen, te ordenen en voorts om een nadere duiding van de (clusters van) knelpunten te geven (Wat gaat er precies mis? En wat is de oorzaak ervan?).

De inventarisatie van de knelpunten heeft plaatsgevonden door middel van een *web-based enquête*, gericht op het in kaart brengen van het voorkomen en het geven van een eerste duiding van de knelpunten in de diverse RMC-regio's van de betrokken projectleiders Jeugdwerkloosheid en RMC-coördinatoren

Informatie over de nadere duiding van de knelpunten is verkregen via een *telefonisch interview*. Bij de duidingsvragen gaat het om set van open vragen, gericht op het vergaren van kwalitatieve, verdiepende informatie over de (clusters van) knelpunten.

In de vragenlijst (zie bijlage) is onderscheid gemaakt tussen het vergaren van informatie ten behoeve van:

- het inventariseren in de regio van (de mate van) voorkomen van knelpunten en de zwaarte / het gewicht daarvan, geordend naar de elementen uit de handreiking van *Matchen op werk* (Kennis, Bereiken & Activeren, Ondersteunen, Matchen en Plaatsingen);
- daartoe is de respondenten een lijst van - reeds eerder tijdens regionale door SZW en OCW georganiseerde intervisiebijeenkomsten in kaart gebrachte – knelpunten voorgelegd. Daarnaast is de mogelijkheid geboden om per vragenblok aan te geven welke andere knelpunten spelen in de eigen regio;
- het geven van een nadere duiding van de (clusters van) knelpunten (Wat gaat er precies mis? En wat is de oorzaak ervan?);
- het beantwoorden van de vraag wat mogelijke oplossingen zijn voor de gesignaleerde (clusters van) knelpunten.

Responsoverzicht

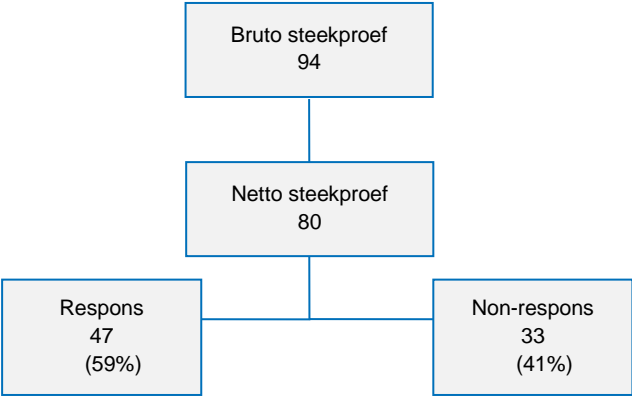
SZW heeft contactgegevens aangeleverd van 94 personen die benaderd konden worden voor het onderzoek. Het ging daarbij om 54 RMC-coördinatoren en 40 projectleiders Aanpak Jeugdwerkloosheid. Vanwege het voorkomen van dubbele personen en het ontbreken van telefoonnummers bij enkele personen zijn er 14 personen uit de steekproef verwijderd. De totale steekproef komt uit op 80 personen (45 RMC-coördinatoren en 35 projectleiders Aanpak Jeugdwerkloosheid).

In totaal hebben er 47 personen (al dan niet in samenwerking met derden) aan het onderzoek deelgenomen. Het responspercentage komt daarmee uit op 59 procent (zie Tabel 2.1 en Figuur 2.1).

Tabel 2.1 – Van bruto steekproef naar respons

Type respondent	Bruto steekproef	Netto steekproef	Respons
RMC-coördinatoren	54	45	30
Projectleiders Aanpak Jeugdwerkloosheid	40	35	17
Totaal	94	80	47

Figuur 2.1 – Overzicht respons

3 Bevindingen

3.1 Inventarisatie

Van afzonderlijke knelpunten naar probleemvelden

Voor de eerder door SZW/OCW vastgestelde lijst van knelpunten, die een succesvolle toeleiding van met name jongeren zonder startkwalificatie naar een (leerwerk)baan in de weg staan, wordt verwezen naar Tabel 3.1. De respondenten hebben zich onder meer uitgesproken over het al dan niet voorkomen van die knelpunten in hun regio. Op grond van de gegeven antwoorden is door middel van factoranalyse nagegaan of de knelpunten met elkaar samenhangen en of deze geclusterd kunnen worden tot meer generieke probleemvelden. Tabel 3.1 geeft de resultaten van de analyses in de vorm van een zestal overkoepelende probleemvelden.

Over de nadere duiding van de probleemvelden komen we te spreken in de volgende paragraaf.

Tabel 3.1 – Ordening van ‘losse’ knelpunten uit inventarisatie van SZW/OCW naar probleemvelden (uitkomst factoranalyse; $n_{max} = 36$)

Knelpunt	Probleemveld
<ul style="list-style-type: none"> • Het niet altijd beschikbaar zijn van maatwerk bij mbo-instellingen (als gevolg van organisatorische, financiële of wettelijke obstakels) • Landelijk en regionaal richten de werkgeversservicepunten zich beperkt op het werven van (leerwerk)banen • Gemeenten hebben een financiële prikkel om jongeren voor wie de scholingsplicht geldt terug te sturen naar school; dan hoeven er geen kosten gemaakt te worden • Gemeenten ervaren geen directe financiële prikkel om jongeren zonder uitkering te ondersteunen naar werk; tegenover de gemaakte kosten staat geen besparing op de uitkering • Gemeenten zijn bang voor de financiële consequenties van het actief benaderen van jongeren zonder startkwalificatie, omdat daarmee ook de groep met zwaardere problematiek in beeld wordt gebracht • Gemeenten geven prioriteit aan andere groepen, zoals de doelgroep van de banenafpraak • De focus van de dienst RMC ligt op het terugdringen van het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters, waardoor er maar beperkt zicht is op de oude voortijdig schoolverlaters: jongeren die niet binnen hetzelfde schooljaar teruggeleid zijn naar het onderwijs • Mbo-instellingen bieden doorgaans geen ondersteuning bij het vinden van een BBL-leerbaan. Als de jongere zelf geen BBL-leerbaan heeft gevonden, vindt vaak inschrijving in de BOL plaats • Onbekendheid met de rol die het Leerwerkloket kan spelen (dat onder andere als taak heeft advies te geven over scholingsmogelijkheden) als ook de rol die SBB kan spelen 	<p>A - Instanties, organisaties en instellingen in de regio bieden de doelgroep geen reikende hand / doelgroep heeft lage prioriteit</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende bereidheid bij werkgevers om BBL-leerbanen te bieden aan oudere jongeren in verband met hogere loonkosten • Onvoldoende bereidheid bij werkgevers om BBL-leerbanen te bieden omdat de hoogte van de subsidie ter compensatie van de kosten aan begeleiding met de nieuwe Subsidieregeling Praktijkleren achteraf wordt vastgesteld 	<p>B - Tekorten aan aanbod van werk / leerwerkbanen</p>

Knelpunt	Probleemveld
<ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende bereidheid bij werkgevers om BBL-leerbanen te bieden als ze inschatten dat een jongere extra begeleiding nodig heeft, waar geen extra subsidie tegenover staat of als ze vrezen voor uitval • Werkgevers geven de voorkeur aan alternatieven die aantrekkelijker zijn dan de BBL, zoals zzp'ers. Een zzp'er is vaak niet duurder, soms zelfs goedkoper, functioneert direct op het gewenste niveau en is flexibel inzetbaar 	
<ul style="list-style-type: none"> • De samenwerking tussen (centrum)gemeenten en UWV is van oudsher beter verankerd dan de samenwerking met het onderwijs • Belemmeringen voor het uitwisselen van gegevens als gevolg van regelgeving • UWV biedt geen specifieke dienstverlening voor jongeren zonder startkwalificatie • Mbo-instellingen ervaren geen directe financiële prikkel om jongeren die al eerder een opleiding hebben gevolgd toe te laten • Gemeenten hebben - gegeven de omvang van het Participatiebudget - onvoldoende financiële ruimte 	C - Samenwerking en afstemming tussen regionale partijen laat te wensen over
<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten hebben moeite uitvoering te geven aan de scholingsplicht uit de Participatiewet, oftewel te beoordelen of het volgen van onderwijs een reële optie is en daarmee als voorliggende voorziening moet worden beschouwd. Het beleid hierover moet de gemeente vastleggen in een gemeentelijke verordening. Slechts een minderheid van de gemeenten geeft hier gevolg aan • Daar waar gemeenten wel beleid vastleggen, is deze slecht uitvoerbaar. Zo vallen bij een deel van de gemeenten alle jongeren zonder startkwalificatie onder de scholingsplicht. Werkafspraken wie het beste scholingsadvies kan geven ontbreken. Dit leidt ertoe dat jongeren van het kastje naar de muur worden gestuurd; ze krijgen geen ondersteuning naar werk en worden ook niet toegelaten tot een opleiding of willen geen opleiding volgen, als gevolg van hun leeftijd, belemmeringen, de ermee gemoeide kosten, het benodigd inkomen voor levensonderhoud of het niet zelfstandig kunnen vinden van een BBL-leerbaan 	D - Gemeenten ondervinden moeite bij het formuleren en uitvoeren van scholingsplicht Participatiewet
<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten zijn onvoldoende bekend met de mogelijkheden die de Participatiewet biedt om jongeren zonder startkwalificatie, zo nodig al tijdens de zoektermijn van vier weken en ook als zij zelf niet aankloppen bij de gemeente, te ondersteunen naar een (leerwerk)baan • De focus van de dienst RMC ligt op het terugdringen van het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters door hen terug te leiden naar het onderwijs, dus niet naar werk of een combinatie van werken met leren 	E - Focus RMC en gemeenten ligt niet bij toe leiden naar (leerwerk)baan
<ul style="list-style-type: none"> • De diensten RMC hebben onvoldoende budget om alle voortijdig schoolverlaters te registreren en door te verwijzen • De 39 RMC-regio's komen niet overeen met de 35 arbeidsmarktregio's. En de portefeuilles Onderwijs en Werk & Inkomen zijn nogal eens belegd bij verschillende wethouders 	F - RMC-regio's en arbeidsmarktregio's komen niet overeen

Zoals Tabel 3.1a laat zien zijn de knelpunten onder te brengen in de volgende zes probleemvelden:

- A. Instanties, organisaties en instellingen in de regio bieden de doelgroep geen reikende hand aan / staan met de rug naar de doelgroep toe;
- B. Tekorten aan aanbod van werk / leerwerkbanen;
- C. Samenwerking en afstemming (netwerkvorming) tussen regionale partijen laat te wensen over;
- D. Gemeenten ondervinden moeite bij het formuleren en uitvoeren van scholingsplicht Participatiewet;
- E. Focus RMC en gemeenten ligt niet bij toe leiden naar (leerwerk)baan;
- F. RMC-regio's en arbeidsmarktregio's komen niet overeen.

De zes probleemvelden raken vooral de procesmatige kant van de *Matchen op werk*-methode. De focus ligt op de (mogelijke) rol van intermediaire partijen bij de toeleiding van kwetsbare jongeren naar werk. De kwetsbare jongere staat niet centraal en werkgevers in mindere mate (alleen bij probleemveld twee).

Het eerste probleemveld heeft betrekking op ontoereikend beleid van de intermediaire partijen om kwetsbare jongeren naar werk toe te leiden. Maatwerk met een goede diagnostiek van het werkvermogen van de jongeren en ondersteuning bij het vinden van een (leerwerk)baan laat te wensen over, zowel bij mbo-instellingen als bij de werkgeversservicepunten. Daarnaast ligt de focus van de RMC's op het terugdringen van het aantal *nieuwe* voortijdig schoolverlaters. Oude voortijdig schoolverlaters zijn niet goed in beeld. Tot slot geven gemeenten bij de toeleiding naar werk de prioriteit aan de doelgroep van de banenafpraak. Voor jongeren voor wie de scholingsplicht geldt bestaat de financiële prikkel om hen terug richting onderwijs te sturen.

Probleemveld twee behelst de beperkte bereidheid van werkgevers om kwetsbare jongeren in dienst te nemen. Hogere loonkosten van oudere jongeren, (kosten van) extra begeleiding en suboptimale subsidieregelingen zijn hieraan debet.

De knelpunten binnen het derde probleemveld hebben te maken met de veelheid aan partijen die betrokken zijn bij de toeleiding van kwetsbare jongeren naar werk. Er is sprake van netwerkvorming, maar het netwerk vertoont ook gaten. De diverse partijen zijn niet volledig op de hoogte van waarmee netwerkpartijen bezig zijn en hoe zij elkaars dienstverlening kunnen aanvullen of versterken. Dit wordt deels veroorzaakt door belemmerende regelgeving die uitwisseling van gegevens in de weg staat, en door onvoldoende financiële ruimte/prikkels.

Het vierde probleemveld heeft te maken met de moeite die gemeenten ondervinden bij het formuleren en uitvoeren van de scholingsplicht uit de Participatiewet. Gemeenten hebben niet goed zicht of het volgen van onderwijs een reële optie voor de doelgroep is. Een minderheid van de gemeenten heeft het beleid op dit terrein in een gemeentelijke verordening vastgelegd. Waar het beleid is vastgelegd blijkt dit vaak slecht uitvoerbaar.

Bij probleemveld vijf staat centraal dat de focus van RMC's en gemeenten niet ligt op het toeleiden van kwetsbare jongeren naar een (leerwerk)baan. RMC's richten zich primair op het terugdringen van nieuwe voortijdig schoolverlaters door hen terug naar het onderwijs te leiden. Gemeenten zijn door het grote aantal partijen – en de versnippering en onoverzichtelijkheid die dit met zich meebrengt – onvoldoende bekend met de mogelijkheden om jongeren zonder startkwalificatie te ondersteunen naar een (leerwerk)baan.

Het zesde probleemveld heeft betrekking op een budgettaire tekort bij de RMC's om hun taken goed te vervullen en een gebrekkige stroomlijning tussen de RMC-regio-indeling, arbeidsmarktregio's en portefeuillebeheer binnen de gemeenten. Jongeren in verschillende regio's hebben hierdoor ongelijke mogelijkheden en voorwaarden om deel te nemen aan arbeidsmarkt.

Eerste duiding van de probleemvelden

Als eerste duiding van de probleemvelden worden in onderstaande Tabel 3.2 de percentageverdelingen naar voorkomen en naar primaire actor (probleemveld heeft betrekking op jongeren zonder startkwalificatie, bedrijven of beide actoren tezamen) weergegeven. Uitsplitsing naar regio is niet mogelijk i.v.m. lage aantallen.

Tabel 3.2 – Duiding probleemvelden: verdeling naar voorkomen in eigen regio en naar primaire actor, en gemiddeld belang (weging) ($N_{max} = 40$)

Probleemveld	Voorkomen in eigen regio		Actoren waarop probleemveld betrekking heeft			Weging (Gemiddelde (schaal van 1 tot 10))
	Gemiddelde %-verdeling		Gemiddelde %-verdeling			
	Komt voor in eigen regio	Komt niet voor in eigen regio	jongeren zonder sk	bedrijven	beide	
A - Instanties, organisaties en instellingen in de regio bieden de doelgroep geen reikende hand aan / staan met de rug naar de doelgroep toe	89%	11%	68%	5%	27%	6,5
B - Tekorten aan aanbod van werk / leerwerkbanen	85%	15%	14%	47%	38%	5,9
C - Samenwerking en afstemming tussen regionale partijen laat te wensen over	85%	15%	74%	-	26%	2,3
D - Gemeenten ondervinden moeite bij het formuleren en uitvoeren van scholingsplicht Participatiewet	79%	21%	89%	-	11%	5,1
E - Focus RMC en gemeenten ligt niet bij toe leiden naar (leerwerk)baan	77%	23%	83%	-	17%	5,2
F - RMC-regio's en arbeidsmarktregio's komen niet overeen	89%	11%	87%	-	13%	6,6

Bevindingen tabel:

- Voor alle geïdentificeerde probleemvelden geldt dat deze bij het merendeel van de respondenten voorkomen in de eigen regio.
- De probleemvelden met betrekking tot (a) het feit dat de RMC-regio's en de arbeidsmarktregio's niet overeenkomen en (b) de constatering dat instanties, organisaties en instellingen in de regio om uiteenlopende redenen de doelgroep geen reikende hand aan (kunnen) bieden krijgen van de respondenten gemiddeld de hoogste weging.
- De knelpunten moeten volgens de respondenten niet gezocht worden in de matige samenwerking / afstemming tussen regionale partijen. Dit probleemveld wordt met een 2,3 gewaardeerd.
- RMC-coördinatoren geven ten opzichte van de projectleiders JWL een hogere score aan het probleemveld met betrekking tot de moeite die gemeenten ondervinden bij het formuleren en uitvoeren van de Participatiewet (5,6 versus 4,5).

Tabel 3.3a – Duiding probleemvelden: RMC-coördinatoren ($N_{max}= 25$)

Probleemveld	Voorkomen in eigen regio		Actoren waarop probleemveld betrekking heeft			Weging Gemiddelde (schaal van 1 tot 10)
	Gemiddelde %-verdeling		Gemiddelde %-verdeling			
	Komt voor in eigen regio	Komt niet voor in eigen regio	jongeren zonder sk	bedrijven	beide	
A - Instanties, organisaties en instellingen in de regio bieden de doelgroep geen reikende hand aan / staan met de rug naar de doelgroep toe	88%	12%	69%	3%	29%	6,6
B - Tekorten aan aanbod van werk / leerwerkbanen	84%	16%	16%	42%	42%	5,9
C - Samenwerking en afstemming tussen regionale partijen laat te wensen over	82%	18%	78%	0%	22%	2,3
D - Gemeenten ondervinden moeite bij het formuleren en uitvoeren van scholingsplicht Participatiewet	82%	18%	84%	0%	16%	5,6
E - Focus RMC en gemeenten ligt niet bij toe leiden naar (leerwerk)baan	80%	20%	85%	0%	15%	5,1
F - RMC-regio's en arbeidsmarktregio's komen niet overeen	86%	14%	88%	0%	12%	6,6

Tabel 3.3b – Duiding probleemvelden: Projectleiders Aanpak Jeugdwerkloosheid ($N_{max}= 15$)

Probleemveld	Voorkomen in eigen regio		Actoren waarop probleemveld betrekking heeft			Weging Gemiddelde (schaal van 1 tot 10)
	Gemiddelde %-verdeling		Gemiddelde %-verdeling			
	Komt voor in eigen regio	Komt niet voor in eigen regio	jongeren zonder sk	bedrijven	beide	
A - Instanties, organisaties en instellingen in de regio bieden de doelgroep geen reikende hand aan / staan met de rug naar de doelgroep toe	92%	8%	66%	8%	26%	6,5
B - Tekorten aan aanbod van werk / leerwerkbanen	88%	12%	12%	56%	33%	5,9
C - Samenwerking en afstemming tussen regionale partijen laat te wensen over	90%	10%	69%	0%	31%	2,2
D - Gemeenten ondervinden moeite bij het formuleren en uitvoeren van scholingsplicht Participatiewet	75%	25%	96%	0%	4%	4,5
E - Focus RMC en gemeenten ligt niet bij toe leiden naar (leerwerk)baan	71%	29%	80%	0%	20%	5,3
F - RMC-regio's en arbeidsmarktregio's komen niet overeen	93%	7%	85%	0%	15%	6,7

Aanvulling met lijst van nieuwe knelpunten / probleemvelden

De navolgende Tabel 3.4 bevat een selectie van de via de respondenten verkregen groslijst van meer dan 350 (!) nieuwe knelpunten. De knelpunten zijn in de tabel, voor zover mogelijk, ingedeeld op de eerder beschreven probleemvelden. De variatie in en zeker ook de kwantiteit van de knelpunten draagt bij aan het verkrijgen van een nog eenduidiger beeld / definitie van die probleemvelden. Omdat niet alle knelpunten toegerekend konden worden aan de reeds beschreven probleemvelden, is de lijst van probleemvelden door middel van het clusteren van de door de respondenten genoemde knelpunten uitgebreid met 8 nieuwe probleemvelden, te weten:

- B₂. Tekorten aan aanbod van werk / leerwerkbanen: slechte aansluiting van vraag en aanbod
- G. Gebrek aan financiële middelen / onbekendheid, c.q. onoverzichtelijkheid voorzieningen en interventies
- H. Gebrek aan motivatie bij de jongeren
- I. Doelgroep 'jongeren' is niet zichtbaar / niet traceerbaar
- J. Jongeren met meervoudige problematiek
- K. Geen adequate begeleiding / ondersteuning van de jongeren
- L. Te weinig maatwerk opleidingsaanbod
- M. Afstand van de jongeren tot werk / arbeidsmarkt is te groot

Tabel 3.4 – Ordening selectie van knelpunten uit aanvullende inventarisatie naar probleemvelden

Knelpunt	Probleemveld
<ul style="list-style-type: none"> • Te weinig BBL plekken m.n. Op lagere niveaus • Onvoldoende beschikbare BBL-plekken • Onvoldoende leerbanen bij bedrijven • Mogelijkheden tot reguliere scholing naast werk en tekort aan BBL plekken • Te weinig BBL plekken, wel opleidingen, maar weinig werkplekken 	B ₁ -Tekorten aan aanbod van werk / leerwerkbanen: directe vraag naar jongeren zonder startkwalificatie
<ul style="list-style-type: none"> • Jongeren die al enige tijd van school zijn en niet reageren op contactverzoeken, verliezen wij uit het oog. Er is onvoldoende outreachende aanpak op. • Aansluiting MBO-Entree naar de arbeidsmarkt is onvoldoende geborgd • Te weinig werkervaringsplekken voor jongeren die nog niet arbeidsrijp zijn. • vervoer van huis naar stage of werk • transparantie in aanbod vacatures/leerwerktrajecten/toeleidingstrajecten • Vraag en aanbod sluiten niet op elkaar aan • Bedrijven bereid vinden om jongeren met een "vlekje" zoals detentieverleden of ex-verslaving aan te nemen • Te weinig werk voor deze groep • De bedrijven vragen veel productie, vaak kunnen mensen het productieniveau niet leveren. • Vraag en aanbod sluiten niet aan • We moeten jongeren eerder op school ondersteunen, begeleiden zodat ze gemotiveerd blijven en in staat zijn school af te maken 	B ₂ - Tekorten aan aanbod van werk / leerwerkbanen: slechte aansluiting van vraag en aanbod
<ul style="list-style-type: none"> • De RMC-functie is bij ons nog zeer versnipperd (3 uitvoeringsorganisaties). Daardoor onvoldoende zicht op wie welke jongere nu wel/niet in beeld heeft en wie wat er mee doet. • Geen van de samenwerkingspartners binnen de 3 O's neemt de verantwoordelijkheid op zich om BBL-plekken in de markt op te halen en daar deze jongeren op te matchen 	C - Samenwerking en afstemming tussen regionale partijen laat te wensen over

Knelpunt	Probleemveld
<ul style="list-style-type: none"> • De RMC-functie is versnipperd over 3 onderdelen in 3 organisaties. Daardoor is er niet één punt waar er een beeld is over de jongere en de jongere dus ook minder goed gevolgd kan worden. • Regionale afspraken zijn vaak papier, invulling lokaal • Diversiteit in de aanpak door gemeentes binnen de Arbeidsmarktregio • Het leerwerkloket en SBB matchen niet voor individuele jongeren. 1-op-1 matching ontbreekt overal en dat is wat er nodig is 	
<ul style="list-style-type: none"> • Beperkte middelen participatiebudget gemeenten voor het ondersteunen van jongeren (incl. matches en bemiddelen) • Onvoldoende tijd voor jobhunting • Onvoldoende tijd voor jobcoachen • Ontbreken van een structurele financiering op het werven van BBL-banen vanuit Werk&Inkomen • Regionaal Werkbedrijf wordt door gemeenten afgerekend op plaatsingen. Daarmee dus vooral focus op makkelijk plaatsbare doelgroep. • Financiële ruimte voor het organiseren van begeleiding op de werkplek 	G - Gebrek aan financiële middelen / onbekendheid, c.q. onoverzichtelijkheid voorzieningen en interventies
<ul style="list-style-type: none"> • Het toepassen van de scholingsplicht is voor deze groep onwenselijk doch wel verplicht • De vrijblijvendheid bij de jongere • activeren/motiveren van jongeren • Je hebt geen dwangmiddel als RMC richting jongeren • Jongeren zijn vaak lastig te motiveren om zonder salaris te investeren in opleiding/cursus • Motivatie van jongeren voor kansrijke beroepen 	H - Gebrek aan motivatie bij de jongeren
<ul style="list-style-type: none"> • Er is onvoldoende zicht op de doelgroep; een monitoring voor de groep 23-27 ontbreekt • Overdracht van RMC naar dienst W&I verloopt niet altijd even soepel, de jongeren zijn daardoor niet goed in beeld • Door inzet van de kansverkenner door UWV wordt een grote groep niet bediend/bereikt. • Privacywetgeving en onvoldoende handreiking vanuit overheid daarbij • Jongeren die het onderwijs verlaten zonder afrondend gesprek; Deze groep is vaak lange tijd onzichtbaar; Knelpunt is dat in het onderwijs eerder gesignaleerd zou kunnen worden • Er is geen wettelijke grondslag om werk en/of inkomensgegevens te ontvangen van jongeren tussen de 23-27 jaar waardoor deze niet goed in beeld zijn bij de gemeente • De focus op jongeren in het doelgroepenregister zorgt ervoor dat jongeren die hier niet in staan minder aan bod komen 	I - Doelgroep 'jongeren' is niet zichtbaar / niet traceerbaar
<ul style="list-style-type: none"> • Sommige jongeren hebben niet voldoende capaciteiten en er is nog niet voldoende afstemming om deze jongeren goed te ondersteunen • Jongeren hebben meervoudige problematiek • Deze groep is over het algemeen niet meer leerbaar; daarmee missen we het inzetten van onderwijs (een belangrijk instrument voor jongeren) • 16-17-jarigen vallen niet onder P-wet. Wanneer zij niet schoolbaar en/of arbeidsrijp zijn hebben ze ondersteuning nodig van gemeenten • Jongeren komen vaak niet in aanmerking voor een uitkering. En bij evt. andere activeringsprojecten / begeleidingsprojecten is er vaak geen inkomenscomponent • Migrantenjongeren beheersen vaak de taal nog onvoldoende om een BOL-opleiding te kunnen volgen. Een BBL-constructie lijkt dan beter te 	J - Jongeren met meervoudige problematiek

Knelpunt	Probleemveld
passen. Maar daar worden ze dan niet op aangenomen, omdat de taal een probleem is.	
<ul style="list-style-type: none"> • Jongeren worden geweigerd ivm extra ondersteuningsbehoefte • Meer afstemming in de ondersteuning van de jongeren • gebrek aan ondersteuning NUG-jongeren vanwege het feit dat er geen stok achter de deur is (kunnen ipv moeten-bepaling in P-wet) • Er is nauwelijks ondersteuning bij het gericht zoeken naar leerbanen • Niet de juiste begeleiding voor handen voor jongeren en bedrijven 	K - Geen adequate begeleiding / ondersteuning van de jongeren
<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn weinig alternatieven voor jongeren: keuze is of school of regulier werk of evt. uitkering. Er zijn weinig tussenoplossingen waar jongeren via maatwerk richting SK of baan kunnen • Geen maatwerk mogelijk op MBO voor deze doelgroep (kwalificatiedossier eisen), vaak wel nodig • Vaak gaat onderwijsinstelling uit van 'wij diplomeren en zijn niet van de toeleiding naar werk'. Maar soms worden jongeren in het onderwijs onvoldoende voorbereid op vaardigheden om werk te vinden of te behouden (netwerk opbouwen, etc.) • Gebrek instroommomenten gedurende het schooljaar 	L - Te weinig maatwerk opleidingsaanbod
<ul style="list-style-type: none"> • Wat jongeren zonder sk zien als perspectief en wat de reële arbeidsmarktsituatie is • Ontbreken CV's bij jongeren • Onvoldoende sollicitatievaardigheden/werknemersvaardigheden • Onvoldoende zicht van jongeren op wat er op de arbeidsmarkt van jongeren/werknemers wordt gevraagd/verwacht 	M - Afstand van de jongeren tot werk / arbeidsmarkt is te groot

Al met al worden er veertien probleemvelden onderscheiden, te weten:

- A. Instanties, organisaties en instellingen in de regio bieden de doelgroep geen reikende hand aan / staan met de rug naar de doelgroep toe
- B1. Tekorten aan aanbod van werk / leerwerkbanen: directe vraag naar jongeren zonder startkwalificatie
- B2. Tekorten aan aanbod van werk / leerwerkbanen: slechte aansluiting van vraag en aanbod
- C. Samenwerking en afstemming tussen regionale partijen laat te wensen over
- D. Gemeenten ondervinden moeite bij het formuleren en uitvoeren van scholingsplicht Participatiewet
- E. Focus RMC en gemeenten ligt niet bij toe leiden naar (leerwerk)baan
- F. RMC-regio's en arbeidsmarktregio's komen niet overeen
- G. Gebrek aan financiële middelen / onbekendheid, c.q. onoverzichtelijkheid voorzieningen en interventies
- H. Gebrek aan motivatie bij de jongeren
- I. Doelgroep 'jongeren' is niet zichtbaar / niet traceerbaar
- J. Jongeren met meervoudige problematiek
- K. Geen adequate begeleiding / ondersteuning van de jongeren
- L. Te weinig maatwerk opleidingsaanbod
- M. Afstand van de jongeren tot werk / arbeidsmarkt is te groot

Anders dan de eerste zes probleemvelden, die zoals gezegd vooral de procesmatige kant van *Matchen op werk* raken, zijn de probleemvelden ontleend aan de lijst nieuwe knelpunten meer gericht op de primaire actoren en dan met name de jongeren zonder startkwalificatie.

Ordering probleemvelden naar elementen Matchen op werk

Tabel 3.5 – Samenhang probleemvelden met elementen Matchen op werk

Probleemvelden	Matchen op werk			
	Kennen, Bereiken & Activeren	Ondersteunen	Matchen	Plaatsen
A. Instanties, organisaties en instellingen in de regio bieden de doelgroep geen reikende hand aan / staan met de rug naar de doelgroep toe	X	X		
B ₁ . Tekorten aan aanbod van werk / leerwerkbanen: directe vraag naar jongeren zonder startkwalificatie			X	X
B ₂ . Tekorten aan aanbod van werk / leerwerkbanen: slechte aansluiting van vraag en aanbod	X	X	X	X
C. Samenwerking en afstemming tussen regionale partijen laat te wensen over	X	X		
D. Gemeenten ondervinden moeite bij het formuleren en uitvoeren van scholingsplicht Participatiewet	X	X		
E. Focus RMC en gemeenten ligt niet bij toe leiden naar (leerwerk)baan	X	X		
F. RMC-regio's en arbeidsmarktregio's komen niet overeen	X	X		
G. Gebrek aan financiële middelen / onbekendheid, c.q. onoverzichtelijkheid voorzieningen en interventies	X	X		X
H. Gebrek aan motivatie bij de jongeren	X	X		
I. Doelgroep jongeren is niet zichtbaar / niet traceerbaar	X			
J. Jongeren met meervoudige problematiek	X			
K. Geen adequate begeleiding / ondersteuning van de jongeren	X	X	X	
L. Te weinig maatwerk opleidingsaanbod		X	X	X
M. Afstand van de jongeren tot werk / arbeidsmarkt is te groot	X			

3.2 Nadere inhoudelijke duiding probleemvelden

Tabel 3.6 – Typering van de probleemvelden aan de hand van illustratieve statements van de respondenten

Probleemvelden	Nadere duiding / typering
<p>A. Instanties, organisaties en instellingen in de regio bieden de doelgroep geen reikende hand aan / staan met de rug naar de doelgroep toe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Als een jongere niet in de uitkering zit, heeft de gemeente geen zicht op de kosten van deze groep. Dus geven ze prioriteit aan anderen. • Door beleidsmaatregelen van de overheid ontstaat concurrentie tussen doelgroepen. Doelgroepen van verschillende maatregelen worden tegen elkaar uitgespeeld. • Binnen de gemeenten zijn teveel verschillende belangen. Momenteel vallen de jongeren zonder startkwalificatie er een beetje buiten. Er is teveel scheiding in de doelgroepen. Hoe krijgen je deze verschillen eruit? • Jongeren tot 23 jaar worden ondergebracht bij het RMC. De jongeren van 23-27 jaar vallen onder de gemeentes. De jongeren zonder uitkering worden door de gemeentes niet actief benaderd. Gemeentes hebben dus geen zicht op de doelgroep van 23-27 jaar zonder uitkering. Gemeentes hebben er geen belang bij. Daarnaast is het door een hoge werkdruk en gebrek aan capaciteit/budget geen prioriteit. • Welke ondersteuning wordt gemist? Hoe komt dat? Waarom bieden mbo-instellingen deze ondersteuning niet? Jongeren en ouders hebben teveel de regie. Het onderwijs moet meer een rol spelen in wat er mogelijke is voor een leerling omdat zij meer zicht hebben op wat een leerling kan of niet. Scholen moeten actiever bezig zijn met het vinden van BBL-banen. • Werkgeversservicepunten brengen alleen de vacatures in beeld die vanuit de vraag van de werkgevers zijn geformuleerd i.p.v. vanuit de vraag van de jongeren. Het heeft ook te maken met het feit dat ze meerdere doelgroepen hebben. Meer partijen moeten zich mee bezig houden met het werven van (leerwerk)baan: SBB, leerwerkloket. BBL is nog onder de radar bij werkgevers. • Waar je moet zijn voor leerwerkplekken is een zoektocht. Sommige gemeenten hebben een integraal aanbod vanuit WMO, W&I, werkgevers en RMC komt daar voor scholing bij. UWV heeft geen doelgroep beleid in de regio en RMC heeft de middelen niet. Zonder BBL-werkplek kom je niet binnen op de opleiding en BOL opleiding werkt niet.
<p>B₁. Tekorten aan aanbod van werk / leerwerkbanen: directe vraag naar jongeren zonder startkwalificatie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Werkgevers zijn niet bereid om te investeren in deze mensen. Risico beperking • Onvoldoende bereidheid bij werkgevers om BBL-leerbanen te bieden. Kansrijke jongeren krijgen eerder een BBL omdat de extra ondersteuning afschrikt. • Er is geen maatwerk voor jongeren. Deze doelgroep past vaak niet binnen een reguliere opleiding. Er moet een mogelijkheid zijn tot het volgen van modules, verschillende instroommomenten, etc.. Meer differentiatie vanuit de scholen. Dit ligt aan de wetgeving niet aan (de bereidheid van) de scholen. In alle sectoren is er een tekort aan BBL plekken, ze zijn niet populair bij werkplekken. Instellingen kunnen geen aangepast schoolprogramma maken, accreditatie is lastig. Er zijn meer structurele BBL-plekken nodig met mogelijkheden tot begeleiding nodig. • Er zijn met name BBL plekken beschikbaar op de lagere niveaus (mbo 1, 2 en entree-opleiding). Dit heeft deels te maken met dat er steeds meer van mensen wordt gevraagd. Op de hogere niveaus (mbo 3,4) vallen de werkzaamheden daarom weg. Scholen proberen de jongeren onder te brengen naar BOL (terwijl ze hier niet geschikt voor zijn) of de jongeren komen niet verder en kunnen zich niet verder kwalificeren.

Probleemvelden	Nadere duiding / typering
<p>B2. Tekorten aan aanbod van werk / leerwerkbanen: slechte aansluiting van vraag en aanbod</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Is met name een probleem bij jongeren die niet arbeidsrijp zijn en niet schoolbaar: PRO, VSO en Entree. • Het is lastig bedrijven bereid te vinden om jongeren met een 'vlekje' zoals detentieverleden of ex-verslaving aan te nemen. • Vervoer van/naar huis en stage is problematisch. Bijvoorbeeld: er is een nieuwe haven. Hier is veel werk maar geen openbaar vervoer ernaartoe. Dus hoe komen deze jongeren op hun stage? Hiervoor is niks geregeld. • Het aanbod binnen de regio moet transparant gemaakt worden: Ze zijn bezig met de app Jobtalk (met name gericht op vacatures en stages). Op het gebied van ondersteuning wordt nog gekeken naar een manier waarop dit aanbod transparant gemaakt kan worden. Dus met aanbod wordt zowel 'de werkzoekende' als 'de vacatures' bedoeld. Informatie die hier nu over wordt vastgelegd is niet de juiste info voor het maken van een match op werk. Er wordt momenteel gekeken hoe competenties (van de jongeren en van de vacatures) in kaart gebracht kunnen worden en hoe op basis daarvan matches gemaakt kunnen worden. Jongeren moeten meer op basis van competenties/kwaliteiten/persoonlijke eigenschappen in beeld worden gebracht i.p.v. d.m.v. een CV. Dit kan ervoor zorgen dat werkgevers een andere kant van de VSV-ers zien • Bedrijven hebben behoefte aan gemotiveerd, hoogopgeleid, specifiek technisch personeel, terwijl de jongeren laagopgeleid en ongemotiveerd zijn. Er moet samen met werkgevers gekeken worden naar onderwijstrajecten, waarbij wordt opgeleid vanuit de vraag van werkgevers. Deze trajecten kunnen zich ook meer richten op 21e -eeuwse vaardigheden (flexibeler, zelfreflectie, samenwerking). • Jongeren hebben meer tijd nodig om dingen eigen te maken. Ze hebben geen werknemersvaardigheden. Jongeren vallen uit omdat de reguliere BBL begeleiding niet voldoende is. De begeleiding die nodig is, is uiteenlopend: job coaching, nazorg, contact met de jongeren. Er moet vanuit de werkgever en jongeren gekeken worden wat er aan begeleiding nodig is. Hoe kan een jongere waardevol zijn voor de werkgever. • Productie stelt hele hoge eisen aan snelheid, hetgeen deze groep niet aan kan. Zij hebben rust, reinheid en regelmaat nodig. Concentratie en doorzettingsvermogen zijn vaak een probleem binnen deze groep. Deze groep past misschien beter in het doelgroepenregister. • Het gebeurt regelmatig dat jongeren uitvallen. Dit kan komen door een mismatch (bijv. door verkeerde opleidingskeuze). De eenvoudige baantjes zijn moeilijk te vinden. Veel van deze baantjes zijn verdwenen door automatisering en andere ontwikkelingen. Er is meer vraag naar jongeren die met een afgeronde opleiding of hoogopgeleid zijn. Extra ondersteuning van de jongeren kan zich richten op werknemersvaardigheden.
<p>C. Samenwerking en afstemming tussen regionale partijen laat te wensen over</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het UWV is onzichtbaar in de regio. Alles gaat digitaal waardoor deze doelgroep moeilijk in contact komt. Ze zijn zelf totaal niet actief. Geen contact tussen UWV en RMC. Het grote probleem is de onderlinge communicatie. Te veel verschillende partijen moeten samenwerken. • Leerplichtwet versus participatiewet. De gegevens van de leerplichtwet mogen niet gedeeld worden met andere instellingen. Zelfde geldt voor SuwiNED, hier kan Sociale Zaken wel bij en RMC weer beperkt. Dit draagt onder meer niet bij aan het in beeld brengen van de doelgroep. Het uitwisselen van persoonsgegevens per mail mag niet i.v.m. wet- en regelgeving rondom de privacy wet. • Veel onduidelijkheid over regelgeving. Wat mag wel, wat mag niet. Willen integraal samenwerken, maar iedereen heeft een ander systeem. Vergt veel afstemming. Stel dat het wel zou mogen, dan mis ik een systeem waarin de uitwisseling makkelijk mogelijk is. Zou hier graag een landelijke

Probleemvelden	Nadere duiding / typering
	<p>oplossing voor zien. Scholen en RMC gebruiken in de samenwerking Intergrid en zo werkt de uitwisseling goed.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Weinig sturing geweest. Afdelingshoofd is weg gegaan en ander leidinggevenden door omstandigheden uitgevallen. Hierdoor heeft het allemaal geen prioriteit gekregen. • Binnen de regio zijn grote verschillen wat betreft kansen voor jongeren en problematiek. Regionaal beleid is op papier lastig binnen de hele regio toe te passen. • De versnipperde organisatie van het RMC leidt ertoe dat men onderling niet weet wat een ander doet. Hierdoor worden jongeren sneller uit het oog verloren worden en functioneert het Werkbedrijf ook niet goed. Belangrijkste oorzaak hiervan is de organisatie van het RMC binnen onze regio. • RMC heeft te maken met een nieuwe doelgroep en heeft ook meer de opdracht om ervoor te zorgen dat die op hun plek komen. Dit vraagt nog om wat gemeenschappelijke stappen met het praktijkonderwijs, de VSO, de zorgkant, de arbeidsmarktkant en de gemeentelijke kant rondom de Participatiewet
<p>D. Gemeenten ondervinden moeite bij het formuleren en uitvoeren van scholingsplicht Participatiewet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Meer integrale aanpak nodig om voor jongeren passende oplossingen te realiseren. Passend betekent onder meer dat de jongeren moeten worden begeleid naar werk én een uitkering aan kunnen vragen. • Jongeren die in de bijstand zitten en geen startkwalificatie hebben moeten terug naar school. Maar voor sommige jongeren is dit niet haalbaar. RMC en jongerenconsulent kunnen hier een rol in spelen. • RMC is verantwoordelijk voor oud VSV'ers. Moeten hen begeleiden in de vervolgstap richting werk of school. Dan kom je bij de Participatiewet. Sommige gemeenten zijn terughoudend en willen geen budget vrijmaken voor deze doelgroep.
<p>E. Focus RMC en gemeenten ligt niet bij toe leiden naar (leerwerk)baan</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Focus op preventie. Zaken als verzuim en nieuwe VSV'ers. Door financieringsmogelijkheden eraan te koppelen is het nu mogelijk de taak te wijzigen. Voorheen met name de focus op preventie, omdat dit effectiever was. Focus van de scholen lag hier ook op vanwege de prestatienormen • RMC heeft beperkte mogelijkheden qua formaties (FTE's). Er moeten financieel gezien pragmatische keuzes gemaakt worden. De focus ligt ergens anders dan bij het begeleiden naar (leerwerk)baan. Jongeren die komen voor een baan worden doorgestuurd naar het leerwerkloket of het jongerenloket. • Er wordt nauw samengewerkt met W&I. Een medewerker van het RMC sluit aan bij gesprek van W&I. Er wordt gekeken of de jongere naar onderwijs of naar een baan moet worden toe geleid. Betreft het onderwijs, dan gaat het RMC hier mee aan de slag. Betreft het toeleiding naar een baan, dan pakt W&I dit op. Dus als het gaat om de match, is dat niet de focus van het RMC. Maar dit wordt niet ervaren als het knelpunt. Het verbreden van de focus van RMC verbreden lijkt niet gewenst..
<p>F. RMC-regio's en arbeidsmarktregio's komen niet overeen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wanneer een regio wel binnen het RMC valt, maar niet binnen de arbeidsmarktregio moet er constant gecoördineerd worden met deze regio om alles af te stemmen. Daar hebben ze vervolgens ook weer eigen trajecten en dergelijke.
<p>G. Gebrek aan financiële middelen / onbekendheid, c.q. onoverzichtelijkheid voorzieningen en interventies</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aan Jobcoaching en -hunting wordt veel aandacht aan besteed, maar collega's geven aan dat dit simpelweg nog niet genoeg is. Hierdoor raken de RMC-ers overwerkt en overvraagd. Dit gaat dan weer ten koste van de jongeren. • Het Regionaal Werkbedrijf wordt door gemeenten afgerekend op plaatsingen. Men gaat te veel uit van de vraag van de werkgever, terwijl men

Probleemvelden	Nadere duiding / typering
	<p>meer moet kijken aan de hand het aanbod van de jongeren. De moeilijke gevallen worden nu genegeerd omdat zij toch niet 'scoren'.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is weinig financiële ruimte voor het organiseren van begeleiding op de werkplek. Behalve geld vergt dit ook wat van de inrichting van de gemeente. Er is geen duidelijk beleid om deze jongeren aan het werk te houden.
H. Gebrek aan motivatie bij de jongeren	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een gebrek aan motivatie bij jongeren. Er is een aantal kansrijke beroepen binnen de volgende branches: techniek, transport en ICT. Jongeren zijn lastig te motiveren voor deze branches omdat ze niet populair zijn bij de jongeren. Informatiedagen, proefdagen worden georganiseerd om jongeren te motiveren. Hier is geen animo voor. Jongeren zijn lastig te bereiken. Intrinsieke motivatie ontbreekt. Daar is momenteel geen oplossing voor. Binnen het onderwijs zou beroepenoriëntatie een oplossing kunnen zijn. Er moet gekeken worden hoe jongeren die al van school zijn (VSV-ers) naar kansrijke beroepen kunnen worden geleid. Beroepenoriëntatie gericht op de doelgroep VSV-ers lijkt interessant om te onderzoeken. Paradox: Werkgevers vragen om jongeren, jongeren willen niet, 40/50+ willen wel, maar de werkgevers willen niet. • Het is lastig om de jongeren naar school te begeleiden. Er is geen dwangmogelijkheid zoals bij leerplicht. Als RMC hebt je te weinig te bieden richting de jongeren. Ze kunnen bijvoorbeeld niet gelijk instromen omdat opleiding al gestart is. Er moeten meer alternatieven komen voor het RMC voor verwijzing of ondersteuning. • Er zijn geen juridische mogelijkheden vanaf het moment dat jongeren 18 zijn. Als ze een uitkering hebben, is er nog wel wat mogelijk vanuit de gemeente om invloed uit te oefenen. Veel jongeren vragen echter geen uitkering aan, omdat ze deze zelf moeten aanvragen, ze de participatiewet en de bijbehorende verplichtingen niet kennen en niet weten of ze er recht op hebben. Jongeren moeten gestimuleerd worden zodra zij een uitkering aanvragen, zodat ze meer in beeld zijn. • Veel jongeren vragen geen uitkering aan i.v.m. verplichtingen die er bij komen kijken. Dit, terwijl ze wel kosten moeten betalen. Daarom willen ze investeren in opleiding/cursus zonder salaris. Wellicht dat jongeren beloond moeten worden vanuit de gemeente zodra zij een dergelijk traject hebben afgerond. Op deze manier zouden deze jongeren gemotiveerd kunnen worden.
I. Doelgroep 'jongeren' is niet zichtbaar / niet traceerbaar	<ul style="list-style-type: none"> • Per januari is er nieuwe wetgeving rondom privacy. Bij het bereiken en activeren van jongeren kom je langs wetten en regels over wat wel en niet mag, veel mag niet. Dit maakt het lastig om jongeren te bereiken. Bureaucratie vertraagt het proces. Je mag bijvoorbeeld maar een keer uitvragen bij jongeren; als er twee afdelingen binnen een bedrijf zijn die dezelfde persoon moet benaderen levert dat problemen op. Ook is er geen toegang tot diepgaande persoonlijke gegevens. Er wordt hierin ook geen ondersteuning geboden. • Er zijn jongeren die verdwijnen uit het onderwijs. Scholen zitten er niet dicht genoeg op. Als iemand 10 weken niet naar school is gegaan en je gaat dan bellen, dan is die jongere weg. Moet problemen aan de voorkant in beeld hebben. • Als gemeente heb je beperkte toegang tot gegevens. Alle jongeren met een uitkering zijn in beeld. Hebben ze echter geen uitkering of startkwalificatie dan zijn zij buiten beeld. • We hebben te maken met verschillende omstandigheden. De doelgroep (jongeren met WW of zonder startkwalificatie) zijn versnipperd bij verschillende regiogemeentes en het UWV. Daarnaast is er nog de onzichtbare doelgroep. In onze regio is er een transitie binnen het sociale domein. We

Probleemvelden	Nadere duiding / typering
	<p>zijn wijkgericht aan het werken. Er is geen bestand van cases beschikbaar. Er wordt contact gezocht d.m.v. sociale media, rechtstreeks vanuit uitkeringsbestand, via een intermediair, het internet. Dit werkt onvoldoende. Er zijn veel verschillende contactpersonen voor de toegang tot de gegevens van jongeren. Het proces gaat over aantal schijven, wat het niet effectiever maakt. Er is moeite om jongeren te vinden die willen deelnemen aan projecten. Dit probleem is voorgelegd aan stakeholders. Hier bleek dat dit probleem ook speelt bij stakeholders. Er moet vanuit jongeren gekeken worden waar behoefte aan is (als het gaat om projecten). Dit kan bijvoorbeeld door een jongeren panel op te richten waarin jongeren betrokken worden bij het proces en hun mening kunnen geven. Jongeren moeten zelf meer inzicht krijgen. Casemanagers hebben momenteel nog de taak om de jongeren te benaderen. Dit gebeurt dan per mail. Meer betrokkenheid van de jongeren is gewenst. Het aanbod binnen de regio moet op één plek inzichtelijk gemaakt worden (of dat door de UWV of gemeente wordt opgepakt, dat maakt niet uit). Hier moeten jongeren en de intermediair ook toegang tot hebben. Een dergelijk platform wordt momenteel onderzocht met partners, jongeren en experts op dit gebied.</p>
<p>J. Jongeren met meervoudige problematiek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jongeren hebben te maken met heel diverse problematiek, waaronder schulden, psychische problematiek en gezinsproblematiek. Maatwerk is dan ook heel belangrijk. • De persoonlijke situatie van jongeren wordt onderschat. Veel hechtingsproblematiek, verslavingen, schulden, GGZ. Vaak wordt geconcludeerd dat ze terug naar school moeten, dit werkt niet. Dit resulteert in meer teleurstellingen en in minder mogelijkheden. • Jongeren onder de 18 jaar zijn nog wel te bereiken voor trajecten zonder inkomen. Jongeren boven de 18 jaar willen alleen trajecten met een inkomenscomponent. Subsidies voor werkgevers vanuit de gemeente zou een oplossing kunnen zijn. Gemeentes hebben de neiging om jongeren zonder startkwalificatie terug naar school te sturen.
<p>K. Geen adequate begeleiding / ondersteuning van de jongeren</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Op 1 januari is de Participatiewet ingegaan. Die jongeren zijn er nu bij gekomen. Moeten nu uit gaan vinden wat er voor die groep werkt. W&I is hier ook nog niet mee bekend. Dit kan lang duren, want het is een ambtelijk apparaat. • Bij gemeenten is bezuinigd op het participatie-budget. De bepaling stelt kunnen i.p.v. moeten. Hierdoor is er geen verplichting. Gemeentelijke Sociale Diensten zullen eerder geneigd zijn om die groepen te bedienen waar ze een verplichting voor hebben. Vanuit wet- en regelgeving worden NUG'gers niet ondersteund • Scholen krijgen geld voor de extra ondersteuningsbehoefte, maar worden ook afgerekend op hoeveelheid leerlingen die een diploma halen. Willen dus het risico op uitval verkleinen en deze groep is een te groot risico. Scholen willen in de cijfers laten zien dat ze het goed doen. Er is sprake van een perverse prikkel • RMC had eerst als hoofdtaak school en dat verschuift nu: zij krijgt met meer partijen te maken en moet meer samenwerken met bijvoorbeeld subregio's gemeenten, scholen, teams werk gemeenten, wijkteams (sommigen moeten naar zorg doorstromen). Er is nog onvoldoende duidelijk wie welke verantwoordelijkheid heeft, ook binnen RMC zelf. Onduidelijk is wie wat op moet pakken.
<p>L. Te weinig maatwerk opleidingsaanbod</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn te weinig opties voor jongeren zonder SK. Het zou mooi zijn als er maatwerkprojecten in de regio komen waarin onderwijs/werkgevers/gemeentes samenwerken en werken met een gezamenlijk budget. Zonder deze samenwerking is er geen budget en tijd om dit te realiseren.

Probleemvelden	Nadere duiding / typering
	<ul style="list-style-type: none"> • In februari zijn zeer beperkt instroom mogelijkheden. Als een jongere in het begin van het jaar uitvalt dan volgt deze het hele jaar geen opleiding. De jongere gaat vervolgens werken en vindt het wel goed allemaal en gaat vervolgens niet terug naar school. Als de jongere wel terug gaat naar school is deze wel weer een jaar ouder en is het leeftijdsverschil met andere leerlingen gegroeid. • Er is onvoldoende bereidheid bij werkgevers om BBL leerbanen aan te bieden. Kansrijke jongeren krijgen eerder een BBL, omdat de extra ondersteuning afschrikt. De eenvoudige baantjes zijn moeilijk te vinden. Veel van deze baantjes zijn verdwenen door automatisering en andere ontwikkelingen. Er is meer vraag naar jongeren die met een afgeronde opleiding of hoogopgeleid zijn. Extra ondersteuning van de jongeren kan zich richten op werknemersvaardigheden.
M. Afstand van de jongeren tot werk / arbeidsmarkt is te groot	<ul style="list-style-type: none"> • Veel jongeren krijgen bepaalde vaardigheden niet van thuis uit mee. Ook in het onderwijs worden ze niet genoeg voorbereid op hun vervolg en weten dus niet hoe ze zich moeten gedragen. Dit is een verantwoordelijkheid voor alle partners. Niet alleen het onderwijs, maar ook het RMC, het UWV en de gemeentes.

Samenhang probleemvelden

Gelet op de overlap in knelpunten en de toelichtingen zou achteraf gezien een verdere clustering van de probleemvelden wellicht voor de hand hebben gelegen. Daarbij zouden de volgende hoofdvelden kunnen worden onderscheiden:

- probleemveld Jongeren;
- probleemveld Instituties (gemeenten/W&I, RMC, JWL, UWV, ROC);
- probleemveld Samenwerking tussen instituties;
- probleemveld werk / bedrijven;
- probleemveld Randvoorwaarden.

Vooralsnog is daar, gelet op de beschikbare onderzoekstijd, van afgezien.

3.3 Oplossingen / handvaten voor verbetering

De respondenten is een aantal mogelijke oplossingen voorgelegd voor de beschreven probleemvelden:

- a) flexibele instroommomenten;
- b) modulering van het onderwijs waarbij de opleiding over een langere tijd kan worden gespreid om deze te kunnen combineren met een deeltijdbaan of zorgtaken;
- c) versnelde opleidingen om zo snel mogelijk aan het werk te kunnen gaan en een inkomen te verwerven;
- d) opleidingen voor oudere jongeren/volwassengroepen;
- e) voorschakeltrajecten voor jongeren omdat ze lang geen onderwijs gevolgd hebben, weinig zelfvertrouwen hebben, weinig ritme hebben.

De oplossingen met betrekking tot (a) flexibele instroommomenten en (b) voorschakeltrajecten voor jongeren krijgen wat de respondenten betreft de hoogste prioriteit.

Groot verschil in prioritering van mogelijke oplossingen is zichtbaar bij oplossing c. Bij ongeveer de helft van de projectleiders JWL heeft dit hoge prioriteit, terwijl dit bij de RMC-coördinatoren minder dan een derde is.

Door respondenten genoemde oplossingen

Financiële middelen:

- Een beschikbaar flexibel budget dat kan worden ingezet ten behoeve van jongeren, bijvoorbeeld om een VCA te behalen.
- Geld heeft een positief effect op samenwerking. Een financiële prikkel om samenwerking te stimuleren is dan ook gewenst.
- Een klein budget om bijvoorbeeld reiskosten voor te kunnen schieten. Soms is relatief weinig geld nodig om iemand in onderwijs te houden. Vaak duurt het verkrijgen van een dergelijke vergoeding te lang, waardoor de kans groot is dat deze persoon het onderwijs verlaten heeft.
- Vanwege een tekort aan financiering willen scholen vaak geen jongeren meer aannemen. Hier zou financiering voor beschikbaar moeten worden gesteld.
- De mogelijkheid om onderwijsfinanciering flexibeler in te zetten.
- Scholen moeten strakker gecontroleerd worden over waar ze de zorggelden aan besteden. Dit geldt tevens voor het toelatingsbeleid van jongeren.

Activering jongeren:

- Investeren in het herwinnen van vertrouwen van jongeren in de gemeente, alsook het stimuleren van het zelfvertrouwen van de jongeren, bijvoorbeeld d.m.v. sport en activering.
- Het gesprek met de jongeren aan gaan, en meer vanuit de jongeren denken. Denk bijvoorbeeld aan een jongerenpanel.

Samenwerking:

- Overdracht van kennis en rapportage van school naar gemeente.
- De organisatie van het RMC aanpassen. Zoals eerder aangegeven weten de verschillende RMC-onderdelen nauwelijks wat ieders taken en verantwoordelijkheden zijn.
- Meer samenwerking tussen de regio's, gemeentes en onderwijs
- Sluitende aanpak voor jongeren: samenwerkende aanpak in het begeleiden naar onderwijs / werk.
- Meer en betere verbinding met jongerenwerk en wijkteam. Moet daar wel goede professionals op zetten.
- Jongerenloket waarin RMC, leerplicht en participatiewet samenkomen.

- Gemeenten moeten veel regie nemen op deze groep vanuit de uitkering. Uitkering geven en vanuit daar coachen en begeleiden.

Vraag / aanbod (aansluiting):

- Betere link tussen vraag en aanbod bij uitstroom. Zie nog steeds veel jongeren die voor dingen opgeleid worden waar helemaal geen vraag naar is. Sturen hoeveel jongeren welke opleiding mogen doen.
- Omdraaien van vraag en aanbod. Nu gaan ze opzoek naar jongeren aan de hand van de vraag. Ze moeten aan de hand van jongeren opzoek naar een plek.
- Transparant maken van vraag en aanbod op een manier die jongeren aanspreekt. Waarbij zicht is op competenties i.p.v. traditionele werkwijze (CV, sollicitatieprocedure)
- Arbeidsmarktperspectieven voor MBO niveau 2 heel laag. Moeten praten over of dit wel een startkwalificatie is. Benaderen als entr ee. Zelfde bij MBO doen. MBO 2 plus werk is wel startkwalificatie. Enkel afgerond MBO 2 geen startkwalificatie en dan VSV, tenzij je werk vindt. Hiermee dus focus op werk leggen (focus op kunnen).

Maatwerk:

- Werken naast WSP. Individueel maatwerk blijven leveren. Centrumgemeenten hebben het hier wel makkelijker mee, want grotere doelgroep. In kleinere gemeente zit je meer met individuele begeleiding
- Leermeester op werkplek die kan toetsen of de leerling past bij de praktijkplek, aantal verplichte lesuren aanpassen op basis van de stageplek en de jongeren
- Alternatief educatief traject. Met veel maatwerk en werken vanuit de jongere. Werken vanuit wat hebben deze jongeren nodig en hoe kom je daar.

Wet/regelgeving:

- Ministeries moeten een heldere lijn aangeven: focus op werk, leerbaan, opleiding of startkwalificatie.
- Ter vermindering van het aantal belemmeringen moeten wet- en regelgeving rondom privacy beter worden ingericht.
- De structurele voorziening voor nazorg (klantgericht) bij het matchen op werk moet beter.

Bijlagen

A. Specifieke dienstverlening aan jongeren zonder startkwalificatie

Hoe staat het met deze dienstverlening? Wat zijn de knelpunten en *mogelijkheden*?

Matchen op werk pakt ook goed uit voor jongeren die specifieke ondersteuning nodig hebben, zoals een combinatie van werken met leren voor jongeren zonder startkwalificatie, die een relatief kleine afstand tot de arbeidsmarkt hebben, om een duurzamere plek op de arbeidsmarkt te verkrijgen.

NB: Voor een deel van de jongeren zonder startkwalificatie is de afstand tot de arbeidsmarkt groot. Voor hen is werk of een combinatie van werken met leren (nog) niet aan de orde. Zij hebben met een stapeling van problemen te kampen, uiteenlopend van schulden tot gezondheidsproblemen, van gebrek aan woonruimte tot sociaal isolement. Zonder inkomen is er nauwelijks zicht op het oplossen van hun problemen, maar omgekeerd blokkeren de problemen vaak de weg naar werk of naar een opleiding.

Jongeren zonder startkwalificatie, die een relatief kleine afstand tot de arbeidsmarkt hebben, zijn bij drie publieke organisaties in beeld of kunnen door hen in beeld worden gebracht: de dienst Werk en Inkomen van de gemeente, UWV en de dienst RMC van de contactgemeente van de RMC-regio.

Gemeenten/dienst Werk & Inkomen

Nog maar weinig gemeenten bieden specifieke ondersteuning gericht op een combinatie van werken met leren voor jongeren zonder startkwalificatie, zo rapporteerde de Inspectie van SZW een jaar geleden. De samenwerking van de dienst Werk en Inkomen met de dienst RMC, onderwijsinstellingen en het leerwerkloket komt onvoldoende van de grond en als er sprake is van samenwerking, blijft deze vaak beperkt tot het doorverwijzen van jongeren. De Participatiewet biedt wel ruimte om jongeren zonder startkwalificatie een leerwerktraject te bieden. Artikel 10f geeft aan dat gemeenten jongeren van 16 of 17 jaar, van wie de leerplicht of kwalificatieplicht nog niet is geëindigd, en jongeren van 18 tot 27 jaar, die nog geen startkwalificatie hebben behaald, ondersteuning kunnen bieden bij een leerwerktraject. Gemeenten kunnen deze ondersteuning al bieden als jongeren dreigen uit te vallen uit het onderwijs. Ook tijdens de zoektermijn van vier weken, die is bedoeld om jongeren die zich hebben gemeld voor een bijstandsuitkering eerst zelf actief te laten zoeken naar werk of een opleiding, kunnen gemeenten kwetsbare jongeren ondersteunen, te weten jongeren voor wie het moeilijk is om zelfstandig werk te zoeken en daarvoor de juiste acties te ondernemen. In aanvulling hierop mogen gemeenten ook jongeren zonder startkwalificatie, die zelf niet aankloppen bij de gemeente, actief benaderen om hen een aanbod te doen.

UWV

UWV biedt geen specifieke dienstverlening voor mensen zonder startkwalificatie. Zij worden toegeleid naar werk, waarbij er geen expliciete aandacht is voor verdere scholing.

Gemeenten/dienst RMC

De RMC-coördinator van de contactgemeente heeft tot taak jongeren van 18 tot 23 jaar die voortijdig (zonder startkwalificatie) het onderwijs verlaten te registreren en door te verwijzen naar het onderwijs of de arbeidsmarkt en hiervoor een relevant netwerk tot stand te brengen. In de praktijk komen samenwerking met werkgevers en bemiddelende organisaties en trajecten gericht op werk of een combinatie van werken met leren weinig voor.

Mogelijke knelpunten

Waarom komt de inzet op het combineren van werken met leren voor jongeren zonder startkwalificatie en de daarvoor benodigde integrale/multidisciplinaire samenwerking niet van de grond? Mogelijke knelpunten zijn¹:

- Het niet altijd beschikbaar zijn van maatwerk bij mbo-instellingen (als gevolg van organisatorische, financiële of wettelijke obstakels),
- Waar hebben jongeren baat bij?
  - (a) flexibele instroommomenten,
  - (b) modulering van het onderwijs waarbij de opleiding over een langere tijd kan worden gespreid om deze te kunnen combineren met een deeltijdbaan of zorgtaken,
  - (c) versnelde opleidingen om zo snel mogelijk aan het werk te kunnen gaan en een inkomen te verwerven,
  - (d) opleidingen voor oudere jongeren/volwassengroepen,
  - (e) voorschakeltrajecten voor jongeren omdat ze lang geen onderwijs gevolgd hebben, weinig zelfvertrouwen hebben, weinig ritme hebben;
- Mbo-instellingen ervaren geen directe financiële prikkel om jongeren die al eerder een opleiding hebben gevolgd toe te laten;
- Mbo-instellingen bieden doorgaans geen ondersteuning bij het vinden van een BBL-leerbaan. Als de jongere zelf geen BBL-leerbaan heeft gevonden, vindt vaak inschrijving in de BOL plaats;
- Gemeenten hebben moeite uitvoering te geven aan de scholingsplicht uit de Participatiewet, oftewel te beoordelen of het volgen van onderwijs een reële optie is en daarmee als voorliggende voorziening moet worden beschouwd. Het beleid hierover moet de gemeente vastleggen in een gemeentelijke verordening. Slechts een minderheid van de gemeenten geeft hier gevolg aan. Daar waar wel sprake is van beleid, is deze slecht uitvoerbaar. Zo vallen bij een deel van de gemeenten alle jongeren zonder startkwalificatie onder de scholingsplicht. Werkafspraken wie het beste scholingsadvies kan geven ontbreken. Dit leidt ertoe dat jongeren van het kastje naar de muur worden gestuurd; ze krijgen geen ondersteuning naar werk en worden ook niet toegelaten tot een opleiding of willen geen opleiding volgen, als gevolg van hun leeftijd, belemmeringen, de ermee gemoeide kosten, het benodigd inkomen voor levensonderhoud of het niet zelfstandig kunnen vinden van een BBL-leerbaan;
- Gemeenten hebben een financiële prikkel om jongeren voor wie de scholingsplicht geldt terug te sturen naar school; dan hoeven er geen kosten gemaakt te worden;
- Gemeenten ervaren geen directe financiële prikkel om jongeren zonder uitkering te ondersteunen naar werk; tegenover de gemaakte kosten staat geen besparing op de uitkering;
- Gemeenten zijn bang voor de financiële consequenties van het actief benaderen van jongeren zonder startkwalificatie, omdat daarmee ook de groep met zwaardere problematiek in beeld wordt gebracht;
- Gemeenten geven prioriteit aan andere groepen, zoals de doelgroep van de banenafpraak;
- Gemeenten hebben onvoldoende financiële ruimte gegeven de omvang van het Participatiebudget;
- Gemeenten zijn onvoldoende bekend met de mogelijkheden die de Participatiewet biedt om jongeren zonder startkwalificatie, zo nodig al tijdens de zoektermijn van vier weken en ook als zij zelf niet aankloppen bij de gemeente, te ondersteunen naar een (leerwerk)baan;
- UWV biedt geen specifieke dienstverlening voor jongeren zonder startkwalificatie;

---

1 Bronnen:

- onderzoeken Inspectie SZW naar de uitvoering van de WW en WWB onder jongeren,
- Analyse RMC-effectrapportages 2013-2014,
- Monitoring en evaluatie vsv-beleid, jaarrapport 2014, Panteia,
- Onderzoek Perspectief 23plus, KBA Nijmegen,
- monitor Regioplan

- De focus van de dienst RMC ligt op het terugdringen van het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters door hen terug te leiden naar het *onderwijs*, dus niet naar werk of een combinatie van werken met leren;
- De focus van de dienst RMC ligt op het terugdringen van het aantal *nieuwe* voortijdig schoolverlaters, waardoor er maar beperkt zicht is op de *oude* voortijdig schoolverlaters: jongeren die niet binnen hetzelfde schooljaar teruggeleid zijn naar het onderwijs;
- De diensten RMC hebben onvoldoende budget om alle voortijdig schoolverlaters te registreren en door te verwijzen;
- De 39 RMC-regio's komen niet overeen met de 35 arbeidsmarktregio's. En de portefeuilles Onderwijs en Werk & Inkomen zijn nogal eens belegd bij verschillende wethouders;
- De samenwerking tussen (centrum)gemeenten en UWV is van oudsher beter verankerd dan de samenwerking met het onderwijs;
- Belemmeringen voor het uitwisselen van gegevens als gevolg van regelgeving;
- Onbekendheid met de rol die het Leerwerkloket kan spelen (dat onder andere als taak heeft advies te geven over scholingsmogelijkheden) alsook de rol die SBB kan spelen (PM);
- Landelijk en regionaal richten de werkgeversservicepunten zich beperkt op het werven van (leerwerk)banen;
- Onvoldoende bereidheid bij werkgevers om BBL-leerbanen te bieden aan oudere jongeren in verband met hogere loonkosten;
- Onvoldoende bereidheid bij werkgevers om BBL-leerbanen te bieden omdat de hoogte van de subsidie ter compensatie van de kosten aan begeleiding met de nieuwe Subsidieregeling Praktijkleren achteraf wordt vastgesteld;
- Onvoldoende bereidheid bij werkgevers om BBL-leerbanen te bieden als ze inschatten dat een jongere extra begeleiding nodig heeft, waar geen extra subsidie tegenover staat of als ze vrezen voor uitval;
- Werkgevers geven de voorkeur aan alternatieven die aantrekkelijker zijn dan de BBL, zoals zzp'ers. Een zzp'er is vaak niet duurder, soms zelfs goedkoper, functioneert direct op het gewenste niveau en is flexibel inzetbaar.

Vragenlijst inventarisatie knelpunten *Matchen op werk*

KBA Nijmegen, 25 oktober 2016

Blok 1 - Kennis en Bereiken & Activeren

- 1a. Welke knelpunten op het gebied van de **kennis en het bereiken & activeren van jongeren** zonder startkwalificatie en van bedrijven komen er voor in uw regio?

Heeft het knelpunt betrekking op jongeren zonder sk, op bedrijven of op beide?

Hoe zwaar weegt elk knelpunt op een schaal van 1 tot 10?

Knelpunten in de kennis en het bereiken & activeren van jongeren zonder startkwalificatie en van bedrijven	Knelpunt komt voor in eigen regio			Knelpunt heeft betrekking op:			Weging
	heel vaak	regelmatig	af en toe	jongeren zonder sk	bedrijven	beide	
Vul knelpunt(en) in							Vul in: cijfer van 1 tot 10
a.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
b.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
c.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
d.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
e.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
f.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	

- 1b. Wat is in de kern het probleem bij de knelpunten: wat gaat er niet goed, wat ontbreekt?
Wat zijn volgens u de belangrijkste oorzaken/achtergronden van deze knelpunten?

Blok 2 - Ondersteunen

2a1. Welke knelpunten mbt **het ondersteunen** (het werk / de leerbanen) van jongeren zonder startkwalificatie en van bedrijven komen er voor in uw regio?

Heeft h

aar weegt elet knelpunt betrekking op jongeren zonder sk, op bedrijven of op beide?

Hoe zwk knelpunt op een schaal van 1 tot 10

Knelpunten in het ondersteunen van jongeren zonder startkwalificatie en van bedrijven	Knelpunt komt voor in eigen regio				Knelpunt heeft betrekking op:			Weging Vul in: cijfer van 1 tot 10
	heel vaak	regelmatig	af en toe	Nee, komt niet voor	jongeren zonder sk	bedrijven	beide	
a. Landelijk en regionaal richten de werkgeversservicepunten zich beperkt op het werven van (leerwerk)banen	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
b. Onvoldoende bereidheid bij werkgevers om BBL-leerbanen te bieden aan oudere jongeren in verband met hogere loonkosten	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
c. Onvoldoende bereidheid bij werkgevers om BBL-leerbanen te bieden omdat de hoogte van de subsidie ter compensatie van de kosten aan begeleiding met de nieuwe Subsidieregeling Praktijkleren achteraf wordt vastgesteld	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
d. Onvoldoende bereidheid bij werkgevers om BBL-leerbanen te bieden als ze inschatten dat een jongere extra begeleiding nodig heeft, waar geen extra subsidie tegenover staat of als ze vrezzen voor uitval	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
e. Werkgevers geven de voorkeur aan alternatieven die aantrekkelijker zijn dan de BBL, zoals zzp'ers. Een zzp'er is vaak niet duurder, soms zelfs goedkoper, functioneert direct op het gewenste niveau en is flexibel inzetbaar	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
f. Het niet altijd beschikbaar zijn van maatwerk bij mbo-instellingen (als gevolg van organisatorische, financiële of wettelijke obstakels)	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
g. Mbo-instellingen ervaren geen directe financiële prikkel om jongeren die al eerder een opleiding hebben gevolgd toe te laten	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
h. Mbo-instellingen bieden doorgaans geen ondersteuning bij het vinden van een BBL-leerbaan. Als de jongere zelf geen BBL-leerbaan heeft gevonden, vindt vaak inschrijving in de BOL plaats	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	

- 2a2. Treden er in uw regio nog andere knelpunten in **het ondersteunen** (het werk / de leerbanen) van jongeren zonder startkwalificatie en van bedrijven op? En zo ja, welke? Heeft het knelpunt betrekking op jongeren zonder sk, op bedrijven of op beide? Hoe zwaar weegt elk knelpunt op een schaal van 1 tot 10?

Knelpunten in het ondersteunen van jongeren zonder startkwalificatie en van bedrijven	Knelpunt komt voor in eigen regio			Knelpunt heeft betrekking op:			Weging
	heel vaak	regelmatig	af en toe	jongeren zonder sk	bedrijven	beide	Vul in: cijfer van 1 tot 10
Vul knelpunt(en) in							
a.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
b.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
c.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
d.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
e.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
f.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	

- 2b. Wat is in de kern het probleem bij de knelpunten: wat gaat er niet goed, wat ontbreekt? Wat zijn volgens u de belangrijkste oorzaken/achtergronden van deze knelpunten?

Blok 3 - Matchen

3a1. Welke van onderstaande knelpunten bij **het matchen** van jongeren zonder startkwalificatie met bedrijven komen er voor in uw regio?

Heeft het knelpunt betrekking op jongeren zonder sk, op bedrijven of op beide?

Hoe zwaar weegt elk knelpunt op een schaal van 1 tot 10?

Knelpunten bij het matchen van jongeren zonder startkwalificatie met bedrijven	Knelpunt komt voor in eigen regio				Knelpunt heeft betrekking op:			Weging Vul in: cijfer van 1 tot 10
	heel vaak	regelmatig	af en toe	Nee, komt niet voor	jongeren zonder sk	bedrijven	beide	
a. Gemeenten hebben moeite uitvoering te geven aan de scholingsplicht uit de Participatiewet, oftewel te beoordelen of het volgen van onderwijs een reële optie is en daarmee als voorliggende voorziening moet worden beschouwd. Het beleid hierover moet de gemeente vastleggen in een gemeentelijke verordening. Slechts een minderheid van de gemeenten geeft hier gevolg aan.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
b. Daar waar gemeenten wel beleid vastleggen, is deze slecht uitvoerbaar. Zo vallen bij een deel van de gemeenten alle jongeren zonder startkwalificatie onder de scholingsplicht. Werkafspraken wie het beste scholingsadvies kan geven ontbreken. Dit leidt ertoe dat jongeren van het kastje naar de muur worden gestuurd; ze krijgen geen ondersteuning naar werk en worden ook niet toegelaten tot een opleiding of willen geen opleiding volgen, als gevolg van hun leeftijd, belemmeringen, de ermee gemoeide kosten, het benodigd inkomen voor levensonderhoud of het niet zelfstandig kunnen vinden van een BBL-leerbaan	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
c. Gemeenten hebben een financiële prikkel om jongeren voor wie de scholingsplicht geldt terug te sturen naar school; dan hoeven er geen kosten gemaakt te worden	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
d. Gemeenten ervaren geen directe financiële prikkel om jongeren zonder uitkering te ondersteunen naar werk; tegenover de gemaakte kosten staat geen besparing op de uitkering	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
e. Gemeenten zijn bang voor de financiële consequenties van het actief benaderen van jongeren zonder startkwalificatie, omdat daarmee ook de groep met zwaardere problematiek in beeld wordt gebracht	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
f. Gemeenten geven prioriteit aan andere groepen, zoals de doelgroep van de banenafpraak	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
g. Gemeenten hebben - gegeven de omvang van het Participatiebudget - onvoldoende financiële ruimte	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	

Knelpunten bij het matchen van jongeren zonder startkwalificatie met bedrijven	Knelpunt komt voor in eigen regio				Knelpunt heeft betrekking op:			Weging Vul in: cijfer van 1 tot 10
	heel vaak	regelmatig	af en toe	Nee, komt niet voor	jongeren-zonder sk	bedrijven	beide	
h. Gemeenten zijn onvoldoende bekend met de mogelijkheden die de Participatiewet biedt om jongeren zonder startkwalificatie, zo nodig al tijdens de zoektermijn van vier weken en ook als zij zelf niet aankloppen bij de gemeente, te ondersteunen naar een (leerwerk)baan	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
i. UWV biedt geen specifieke dienstverlening voor jongeren zonder startkwalificatie	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
j. De focus van de dienst RMC ligt op het terugdringen van het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters door hen terug te leiden naar het onderwijs, dus niet naar werk of een combinatie van werken met leren	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
k. De focus van de dienst RMC ligt op het terugdringen van het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters, waardoor er maar beperkt zicht is op de oude voortijdig schoolverlaters: jongeren die niet binnen hetzelfde schooljaar teruggeleid zijn naar het onderwijs	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
l. De diensten RMC hebben onvoldoende budget om alle voortijdig schoolverlaters te registreren en door te verwijzen	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
m. De 39 RMC-regio's komen niet overeen met de 35 arbeidsmarktregio's. En de portefeuilles Onderwijs en Werk & Inkomen zijn nogal eens belegd bij verschillende wethouders	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
n. De samenwerking tussen (centrum)gemeenten en UWV is van oudsher beter verankerd dan de samenwerking met het onderwijs	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
o. Belemmeringen voor het uitwisselen van gegevens als gevolg van regelgeving	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
p. Onbekendheid met de rol die het Leerwerkloket kan spelen (dat onder andere als taak heeft advies te geven over scholingsmogelijkheden) alsook de rol die SBB kan spelen	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	

- 3a2. Treden er in uw regio nog andere knelpunten bij **het matchen** van jongeren zonder startkwalificatie met bedrijven op? En zo ja, welke zijn dat?
 Heeft het knelpunt betrekking op jongeren zonder sk, op bedrijven of op beide?
 Hoe zwaar weegt elk knelpunt op een schaal van 1 tot 10?

Knelpunten in het matchen van jongeren zonder startkwalificatie met bedrijven	Knelpunt komt voor in eigen regio			Knelpunt heeft betrekking op:			Weging
	heel vaak	regelmatig	af en toe	jongeren zonder sk	bedrijven	beide	Vul in: cijfer van 1 tot 10
Vul knelpunt(en) in							
a.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
b.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
c.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
d.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
e.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
f.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	

- 3b. Wat is in de kern het probleem bij de knelpunten: wat gaat er niet goed, wat ontbreekt?
 Wat zijn volgens u de belangrijkste oorzaken/achtergronden van deze knelpunten?

Blok 4 - Plaatsingen

4a. Welke knelpunten op het gebied van **de plaatsingen van jongeren zonder startkwalificatie bij bedrijven** komen er voor in uw regio?

Heeft het knelpunt betrekking op jongeren zonder sk, op bedrijven of op beide?

Hoe zwaar weegt elk knelpunt op een schaal van 1 tot 10?

Knelpunten in de plaatsingen van jongeren zonder startkwalificatie bij bedrijven	Knelpunt komt voor in eigen regio			Knelpunt heeft betrekking op:			Weging
	heel vaak	regelmatig	af en toe	jongeren zonder sk	bedrijven	beide	
Vul knelpunt(en) in							Vul in: cijfer van 1 tot 10
a.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
b.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
c.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
d.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
e.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
f.	- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 1 -	- 2 -	- 3 -	

4b. Wat is in de kern het probleem bij de knelpunten: wat gaat er niet goed, wat ontbreekt?

Wat zijn volgens u de belangrijkste oorzaken/achtergronden van deze knelpunten?

Blok 5 - Slotvraag

5. Oplossingen: Waar hebben jongeren zonder startkwalificatie en/of bedrijven baat bij?

Oplossing	Prioriteit			Geef toelichting
	Hoog	Gem.	Geen	
(a) flexibele instroommomenten	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
(b) modulering van het onderwijs waarbij de opleiding over een langere tijd kan worden gespreid om deze te kunnen combineren met een deeltijdbaan of zorgtaken	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
(c) versnelde opleidingen om zo snel mogelijk aan het werk te kunnen gaan en een inkomen te verwerven	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
(d) opleidingen voor oudere jongeren/volwassengroepen	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
(e) voorschakeltrajecten voor jongeren omdat ze lang geen onderwijs gevolgd hebben, weinig zelfvertrouwen hebben, weinig ritme hebben	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
(f) Ruimte voor eigen oplossing:	- 1 -	- 2 -	- 3 -	
(g) Ruimte voor eigen oplossing:	- 1 -	- 2 -	- 3 -	

Einde vragenlijst